

CAD

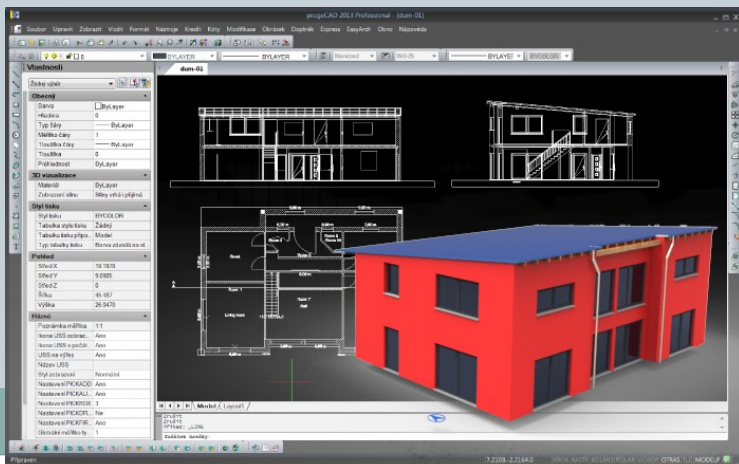
Úvod, 2D a 3D CAD

Počítačová podpora konstruování

CAD – Computer Aided Design (počítačová podpora konstruování).

Počítačová podpora konstruování v oblastech:

- Strojírenství
- Stavebnictví
- Elektrotechnice
- **Vzdělávání (primární, sekundární, terciální)**

Technická grafika

Základní témata:

- základy technického kreslení a normalizace;
- technické zobrazování;
- technické výkresy;
- vytváření technických výkresů pomocí počítače - CAD.

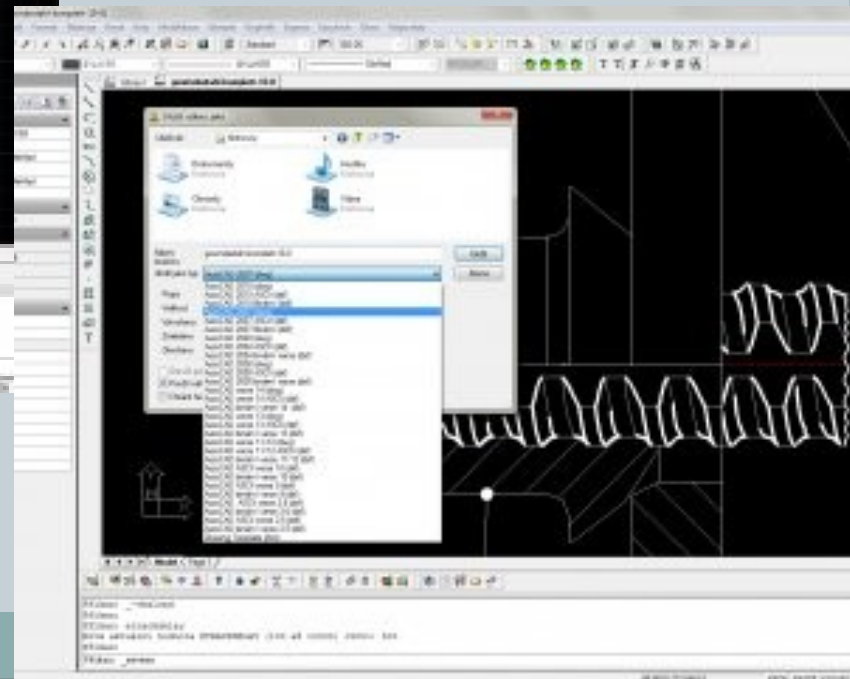
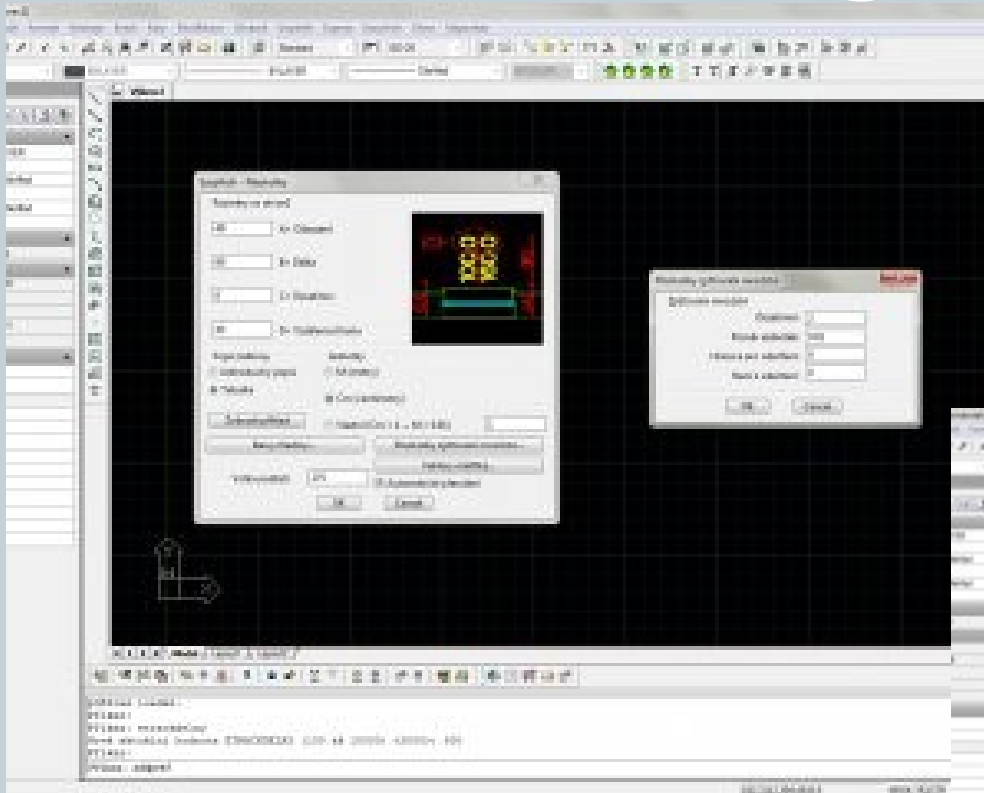
2D CAD

Tradiční způsob 2D zobrazování je nejstarším způsobem zobrazování strojních součástí.

- Nevýhodou jsou vyšší nároky na představivost. Pro optimální využití, je třeba zvládnout zásady technického kreslení a normalizace.
- Výhodou je snadno dostupné programové vybavení a často bezplatná licence pro nekomerční účely.

2D CAD

3D CAD

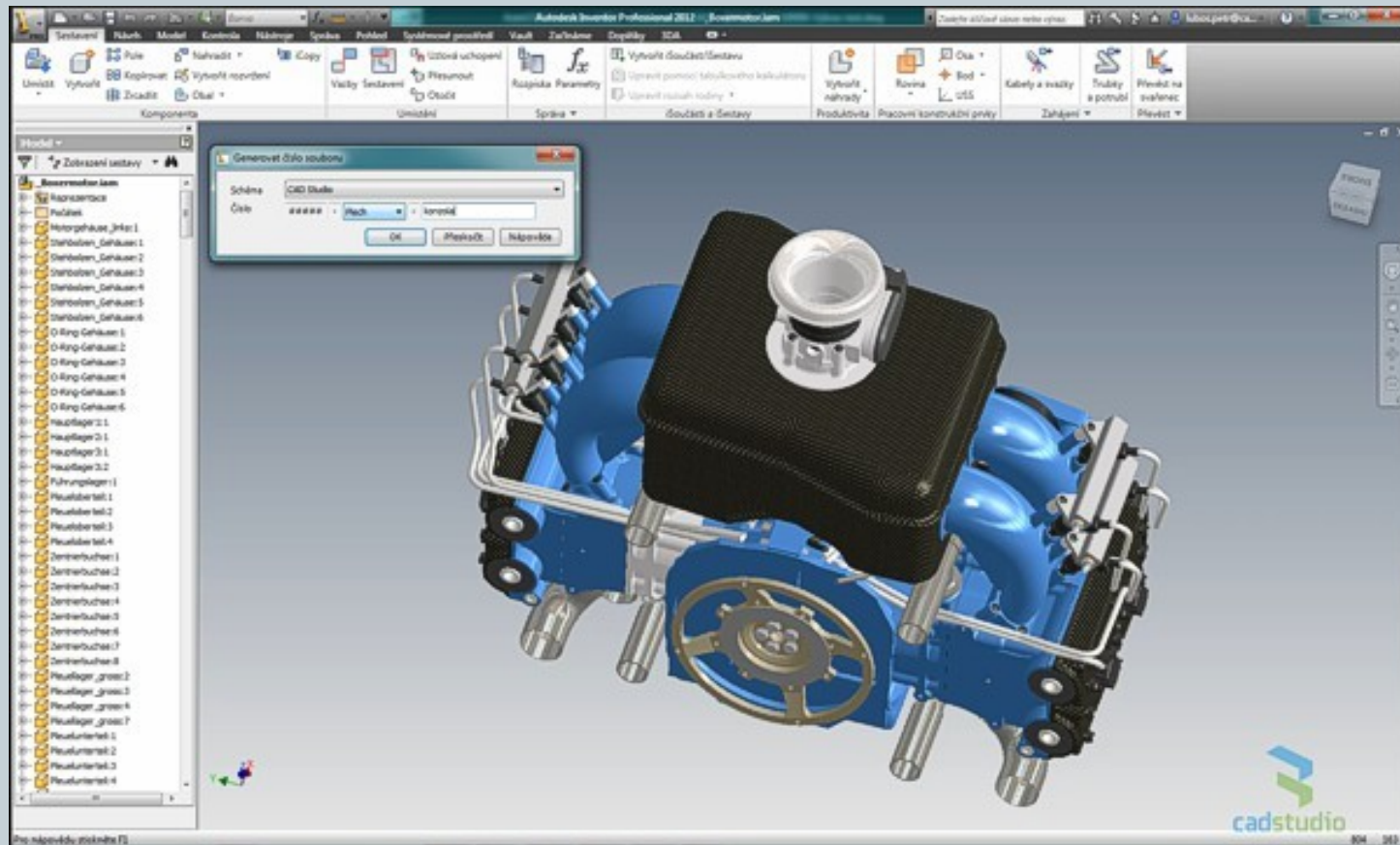

Člověk vnímá objekty prostorově a proto je mu mnohem bližší modelování v 3D.

Tento moderní způsob konstruování vychází z tzv. parametrického modelování založeného na předpokladu, že model je matematicky popsán pomocí parametrů.

- Výhodou je, že vygenerování výkresu podle zásad technické normalizace zajišťuje samo jádro programu. Tím se omezuje riziko chyb a navrhování výrobků se stává tvůrčí činností .
- Nevýhodou je vyšší nároky na HW.

3D CAD

Porovnání 2D a 3D systémů

	2D	3D
Výhody	- Rozšířenost - Podpora standardizovaných formátů (např. dwg) - Jednoduchá obsluha - Nízká cena - Nižší nároky na hardware	- Vytváření geometrického modelu - Vizualizace včetně definice povrchu (textura) - Parametrizace a řešení kolizí - Možnost z 3D vytvářet 2D pohledy, řezy apod. - Přenositelnosti dat CAD-CAM
Nevýhody	- Vyšší nároky na představivost a znalosti v oblasti výkresové dokumentace uživatele - Žádná parametrizace - Nemožnost kontrolovat prostorové kolize	- Nestandardizované formáty - Větší objem dat - Vysoké nároky na hardware u rozsáhlých sestav

CAD systémy

Systémy CAD rozdělujeme do tří generací podle jejich komplexnosti:

- I. generace CAD programů – je vhodná jen pro konstruování v 2D. Neobsahuje nástroje pro tvorbu prostorových modelů. Nejznámějším představitelem je AutoCAD LT. Patří sem však i řada volně šířených a bezplatných programů jako např. Double CAD XT, Blue CAD, Ally CAD Freeware apod.
- II. generace CAD programů – jejich předností je univerzálnost. Jsou primárně vhodné pro tvorbu výkresové dokumentace, ale obsahují i 3D modeláře a vývojové nástroje pro práci s objekty. Programy jako AutoCAD nebo ProgeCAD jsou snadno dostupné, s optimální užitnou hodnotou cena/výkon.
- III. generace CAD programů – je založena na parametrickém modelování s návazností na CAM, CAE. K nejznámějším patří SolidEdge, SolidWorks, Inventor nebo Catia, Pro/Engineer.

CA technologie

Využití CA (computer aided) technologie :

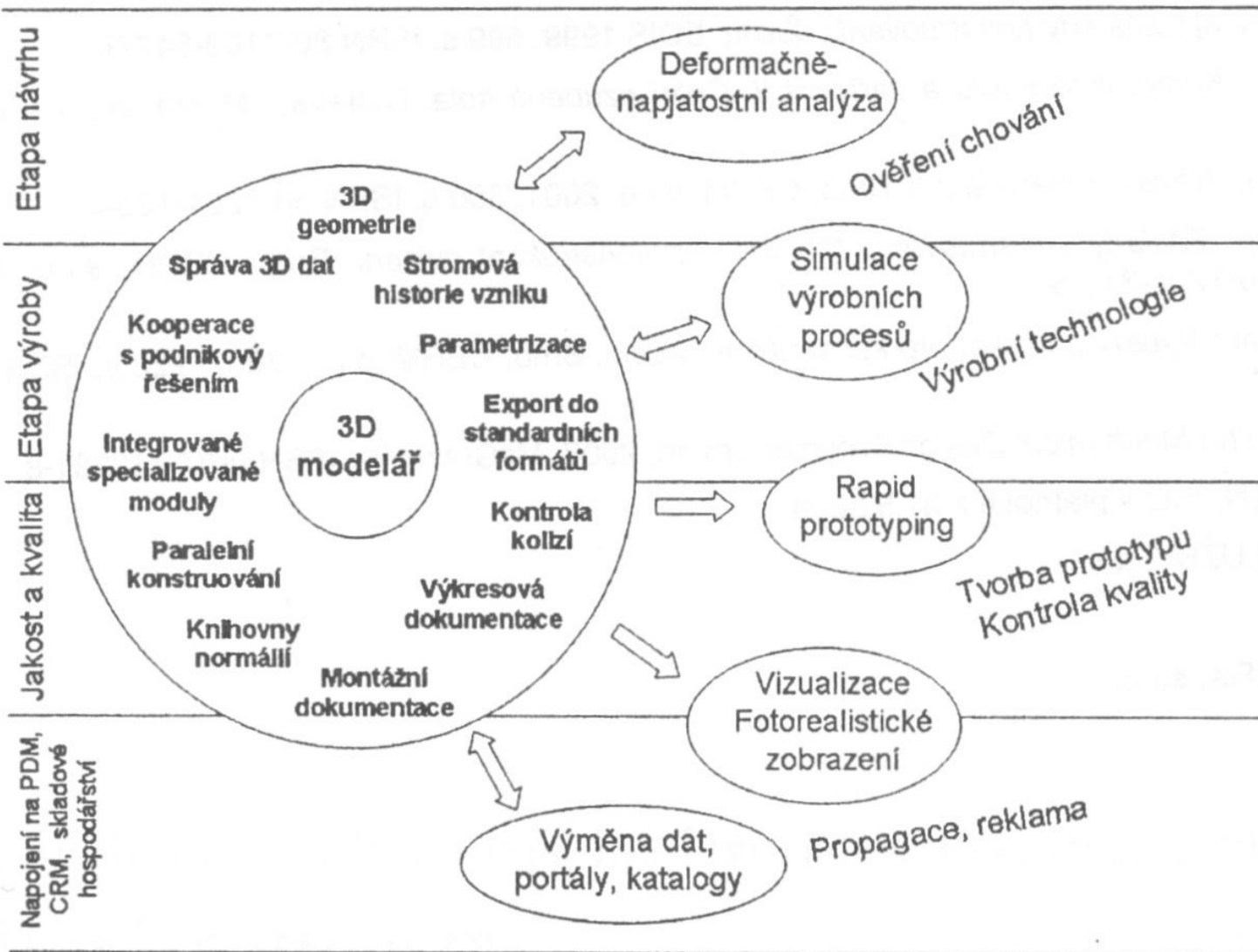
- návrh,
- výroba,
- kontrola,
- distribuce

Kromě **CAD** se v praxi uplatňují i další technologie:

CAM - Computer Aided Manufacturing (počítačová podpora výroby).

CAE - Computer Aided Engineering (počítačová podpora inženýrských analýz).

3D CAD a využití digitálních dat

progeCAD

Práce s programem a základy kreslení

Úvod

Manuál:

Instruktažní videa

<http://solicad.com/c/progecad-vidoa>

Galerie

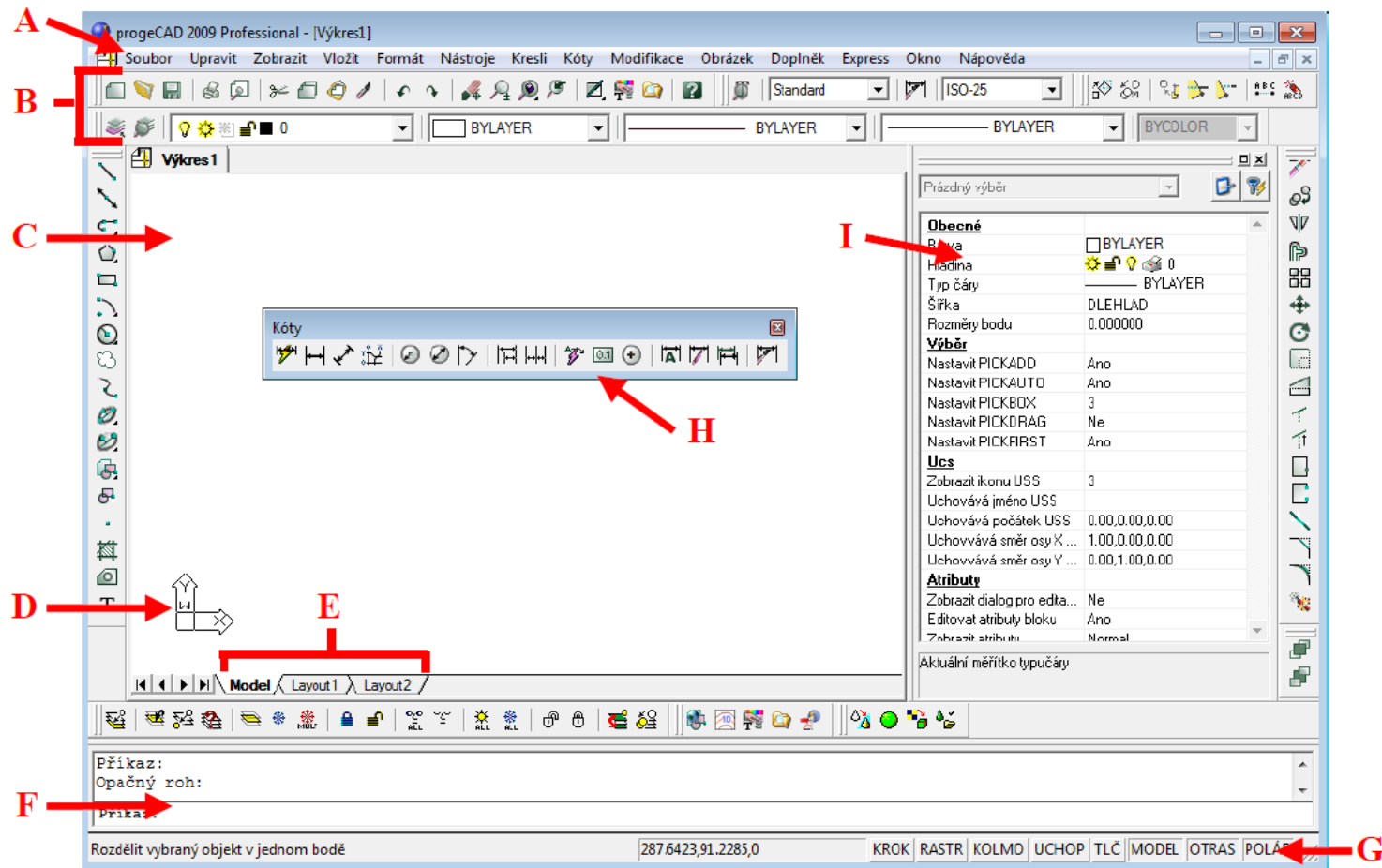
<http://solicad.com/c/progecad-galerie>

Odkaz ke stažení (progeCAD Professional 2013 CZ)

<http://www.solicad.com/CZ/2D-CAD-software/progeCAD/progeCAD-ke-stazeni>

Uživatelské rozhraní

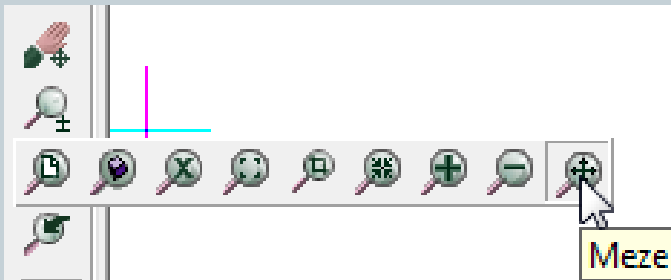

- A - Nabídková lišta, B - nástrojový panel a panel hladin, C - Kreslicí plocha.
- D - Ikona souřadného systému, E - rozvržení pro tisk, F - Příkazové okno.
- G - Stavový řádek, H - Nástrojové panely, I - Panel vlastnosti prvku.

Panely nástrojů

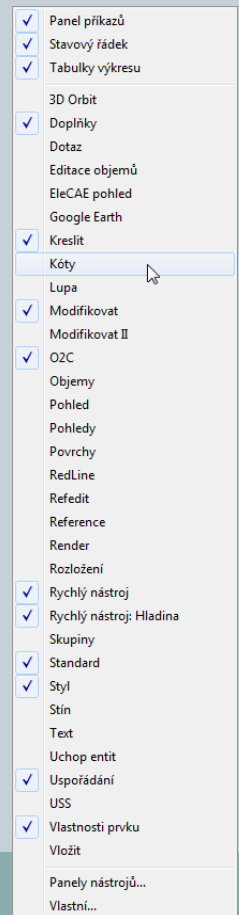

Panely slouží k usnadnění a zrychlení práce s programem.
Na panelech se vyskytují 2 druhy ikon, obyčejné a s výběrem:

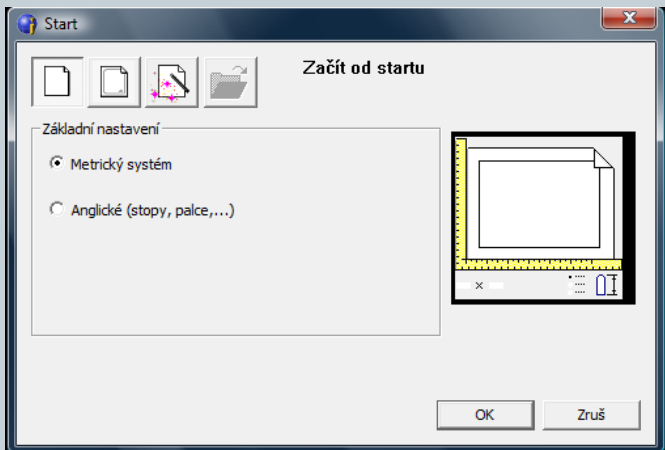
Většina méně potřebných panelů je vypnuta.

Pro jejich zapnutí/vypnutí klikněte pravým tlačítkem myši na některou z nástrojových lišt.

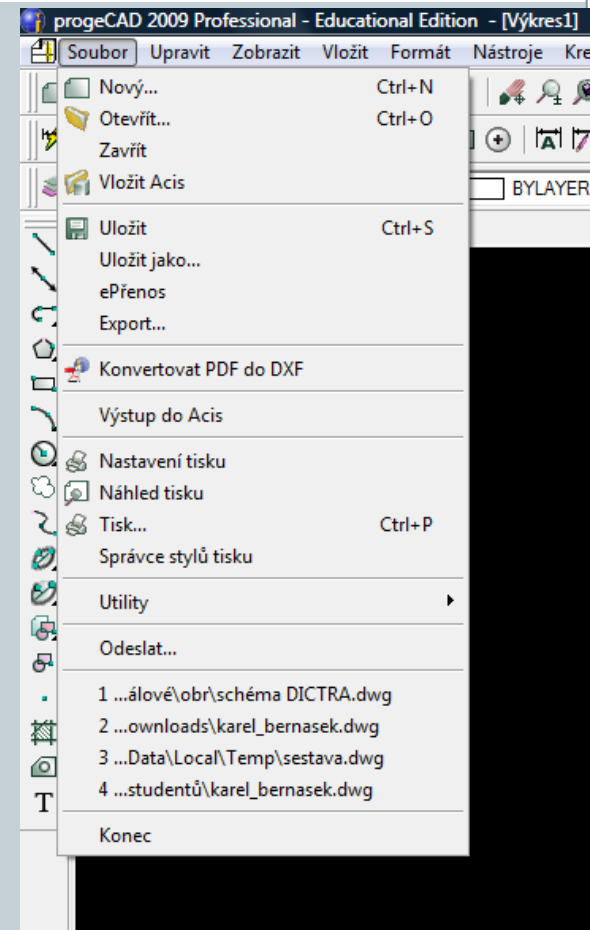
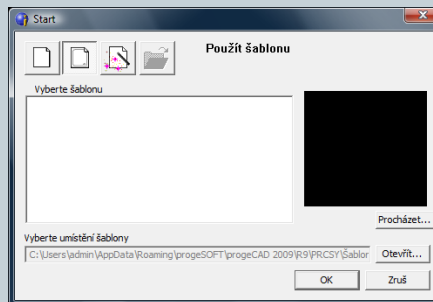

Průvodce novým výkresem

Soubor – nový (metrický nebo anglické jednotky)

Výběr šablony (lze měnit *Nástroje* → *Možnosti* → *Cesty/soubory*)

http://solicad.com/media/video/01-progecad/videonavody/04-02_pruvodce_vykresem/index.html

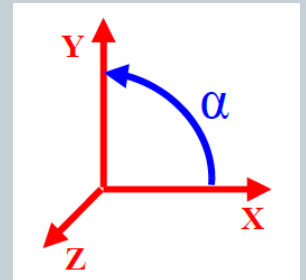
Orientace v prostoru a příkazový řádek

ProgeCAD je 2D/3D konstrukční program. Využívaný hlavně pro 2D.

Pro pohyb ve 3D prostoru slouží kombinace:

- *Ctrl + levé tlačítko myši = volná rotace v prostoru*
- *Ctrl + pravé tlačítko myši = rotace kolem osy Z*

Příkazový řádek

Příkazový řádek - nástroj, ve kterém program vypisuje operace požadované od uživatele. Uživatel do řádku zadává příkazy. Příkazy lze zadávat česky, anglicky a některé i zkratkou. U anglických musí být před příkazem podtržítko.

Příkazový řádek

- česky *ÚSEČKA*
- anglicky *_LINE*
- zkratka *L*

Poznámka:

Klávesou *F2* otevřete/zavřete příkazový řádek ve vlastním okně (historie výzev).

```
progeCAD Historie výzev
Příkaz:
Opačný roh:
Příkaz: _DELETE
Vyberte entity pro odstranění:
Opačný roh:
Entity v množině: 3
Vyberte entity pro odstranění:
Příkaz: _DELETE
Vyberte entity pro odstranění:
Zrušit
Příkaz:
Zrušit
Příkaz:
Opačný roh:
Příkaz:
Příkaz: _DELETE
Příkaz:
Opačný roh:
Příkaz:
Příkaz: _DELETE
Příkaz: '_PMTLIST
Příkaz: |
```

http://solicad.com/media/video/01-progecad/videonavody/04-05_prikazovy_radek/index.html

Pohyb ve výkrese

Posunutí výkresu

Pro posunutí výkresu je třeba umístit kurzor na kreslicí plochu a stlačit prostřední tlačítko myši. Pohybem myši lze posunout obraz požadovaným směrem nebo je možné použít kombinaci:

Ctrl + Shift + Pravé tlačítko myši.

Zvětšení/Zmenšení

Zvětšení nebo přiblížení pohledu na výkres, se provede otočením kolečka myši nebo kombinací:

Ctrl + Shift + Levé tlačítko myši + pohyb nahoru nebo dolů.

http://solicad.com/media/video/01-progecad/videonavody/04-07_pohyb_ve_vykresu/index.html

Kreslení

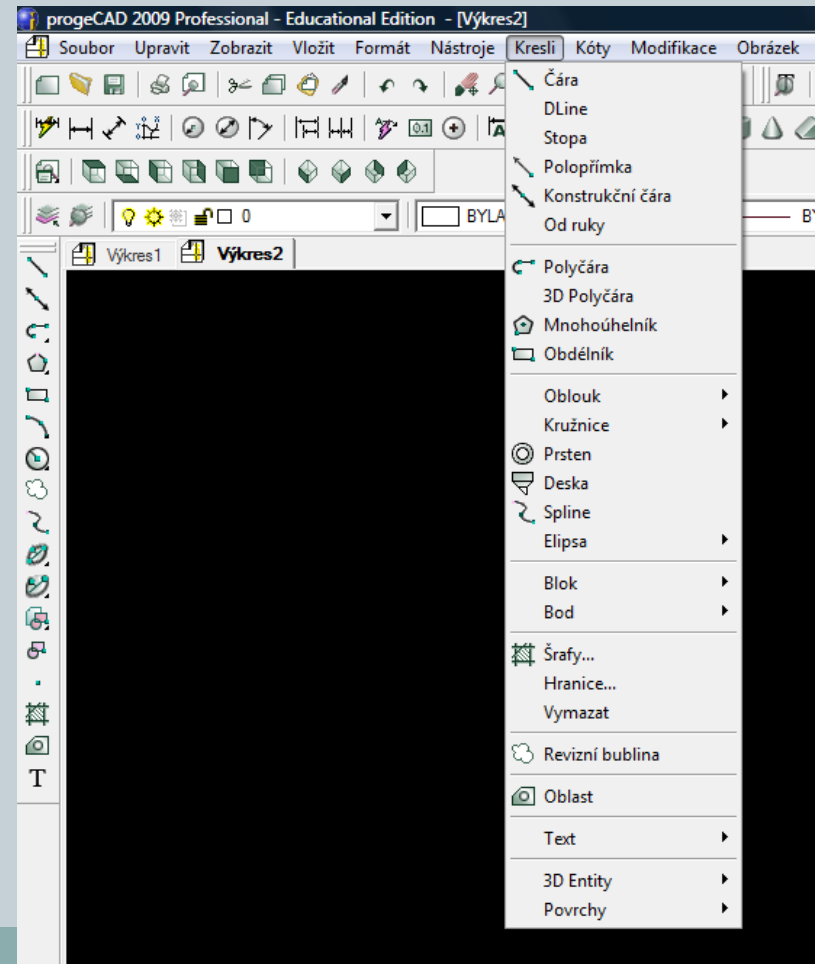
Základní prvky

- čára, obdélník, oblouk, kružnice, bod.

Příkazy v panelu kreslení

nebo výběrem
v menu kreslí.

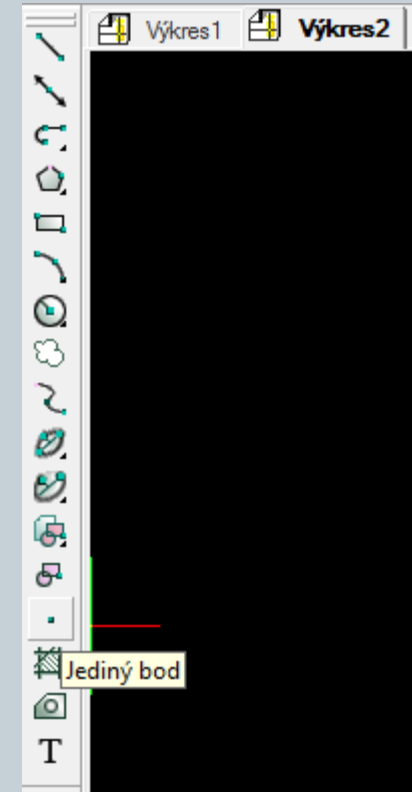
Kreslení – bod

Bod

1. V panelu *Kreslit* - kliknout na *Bod*.
2. Podívat se do příkazového řádku.
3. *Nastavení/Více/<Umístění bodu>*:
  - a) pro nastavení napsat *N* a stisknout *Enter*.
  - b) pro vícenásobné vložení bodu napsat *V* a stisknout *Enter*.

http://solicad.com/media/video/01-progecad/videonavody/06-01-01_bod/index.html

Kreslení – čára

Čára

1. V panelu *Kreslit* kliknout na *Čára*.
2. Podívat se do příkazového řádku.
3. Určit začátek úsečky.
4. Pro určení koncového bodu existuje několik možností:
  - a) kurzorem určit směr úsečky (neklikat), a zároveň do příkazového řádku napsat požadovanou délku a stisknout *Enter*,
  - b) přes příkazový řádek vybrat např. zkratku pro uhel *UH*, *Enter*, *zadat uhel*, *Enter*, *zadat délku*, *Enter*.

Kreslit lze další úsečku napojenou na předchozí, nebo příkaz ukončit pomocí pravého tlačítka myši, *Enteru* nebo *Esc*.

http://solicad.com/media/video/01-progecad/videonavody/06-01-02_usecka/index.html

Kreslení –obdélník

Obdélník

1. V panelu *Kreslit* kliknout na *Obdelník*.
2. Zadat první roh obdelníku.
3. Podívat se do příkazového řádku:

Zadat druhý roh obdélníku nebo [Rozměr/Plocha]:

- a) Po vybrání *Rozměr* se program ptá na délky ve směru *X* a *Y* a následně na orientaci obdélníku od prvního bodu,
- b) po vybrání a zadání plochy se program ptá, podle které strany má dopočítat stranu druhou.

http://solicad.com/media/video/01-progecad/videonavody/06-01-03_obdelnik/index.html

Kreslení – kružnice, oblouk

Kružnice

1. V panelu *Kreslit* kliknout na *Kružnice* a z podseznamu vybrat možnost *Střed-Poloměr*.
2. Zadat střed.
3. *Průměr*/*<Poloměr>*: zadat poloměr, nebo přepnout na *Průměr*.
Další možností je vybrat způsob kreslení kružnice pod nabídkou *Kresli* → *Kružnice*.

Oblouk

U oblouku jsou podobné možnosti kreslení jako u kružnice (nebo možnost výběru z menu *Kresli* → *Oblouk*).

http://solicad.com/media/video/01-progecad/videonavody/06-01-04_kruznic/index.html

Označování prvků

Prvky lze označit:

- a) Kliknutím – klikáním na jednotlivé prvky levým tlačítkem myši.
- b) Tažením – kliknutím do prostoru a tažením obdélníku zleva doprava lze označit prvky k výběru.
- c) Klávesovou zkratkou – pomocí *Ctrl + A* lze označit všechny prvky ve výkresu.

Pro úplné zrušení všech vybraných prvků je třeba stisknout - *Esc*.

Smazání vybraných prvků proběhne stiskem – *delete* na klávesnici.

http://solicad.com/media/video/01-progecad/videonavody/06-02_oznaceni_a_odznaceni/index.html

Pomocné funkce

Tlačítka pomocných funkcí se nachází v pravém dolním rohu programu na stavovém řádku. Kliknutím se zapínají/vypínají (stisknutá tlačítka jsou aktivní) :

KROK	RASTR	KOLMO	UCHOP	TLČ	MODEL	OTRAS	POLÁR

Pravým tlačítkem myši se provádí výběr v rámci dané funkce. Stavový řádek se vypíná/zapíná klávesou *F10*.

http://solicad.com/media/video/01-progecad/videonavody/06-03-03_uchop/index.html

Pomocné funkce – kolmo a úchop

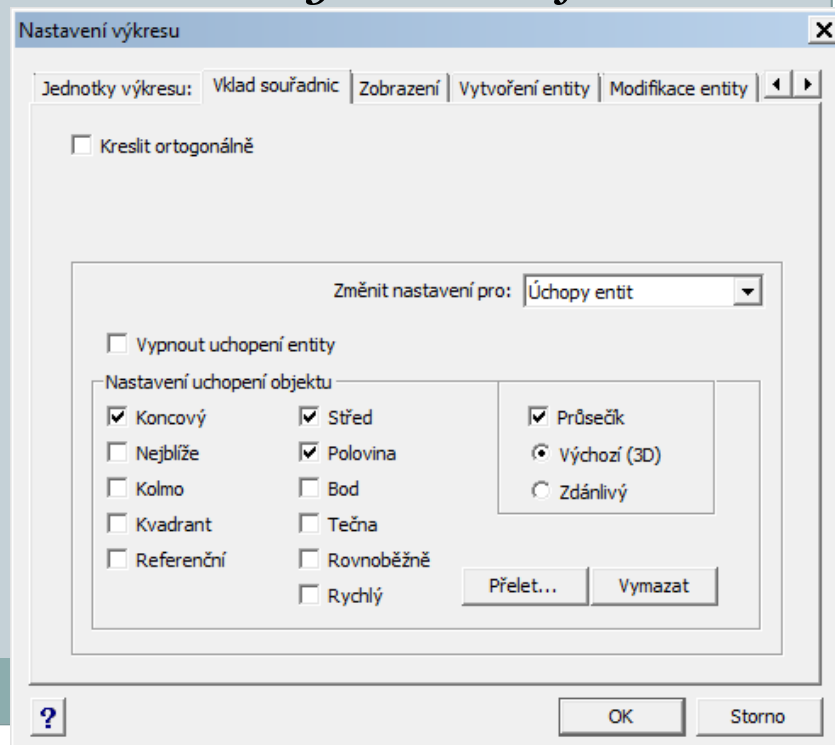
Kolmo

Při zapnuté funkci kolmo program nedovolí kreslit v žádném jiném směru než pod uhem 90° a jeho násobcích (kl. zkratka F8).

Úchop

Funkce *ÚCHOP* přichytává zadávané body k nejbližšímu nakreslenému bodu.

Na výběr je několik možností :

Pomocné funkce –úchop

Koncový – ke koncovému bodu.

Nejblíže – k nejbližšímu bodu.

Kolmo – kolmice k úsečce.

Kvadrant – k vrcholovým bodům kružnice, oblouku.

Referenční – k referenčnímu bodu bloku.

Střed – ke středu kružnice, oblouku.

Polovina – k polovině úsečky, oblouku.

Bod – uchop k bodu.

Tečna – tečně ke kružnici, oblouku.

Rovnoběžně – úchop rovnoběžně k úsečce.

Průsečík – k existujícímu nebo zdánlivému průsečíku.

Procvičování

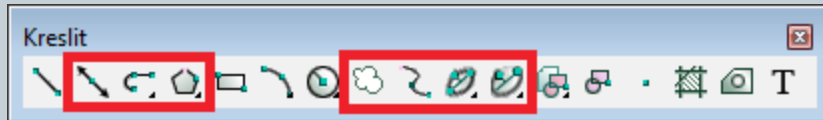

Př.

Libovolně na kreslicí plochu umístěte:

- a) Úsečku délky 80mm.
- b) Libovolnou kružnici zadanou 3 body.
- c) Kružnici o poloměru $R=30$ mm.
- d) Obdélník o hranách 60x20 mm.

Kreslení – konstrukční čára, polyčára

Konstrukční čára

Je pomocná přímka pro kreslení a konstruování (je určena úhlem a bodem nebo dvěma body).

Polyčára

Kombinuje kreslení úseček a oblouků, všechny čáry tvoří jeden prvek. Mezi úsečkou a obloukem se přepíná pomocí příkazové řádky (o/ú).

http://solicad.com/media/video/01-progecad/videonavody/06-04-01_konstrukcni_cara/index.html

Mnohoúhelník, spline

Mnohoúhelník

Při kreslení mnohoúhelníku se určujete počet stran, středový a vrcholový bod (lze nakreslit i rovnostranný trojúhelník).

Revizní bublina

Bublina slouží k zvýraznění změn.

Křivka

Konstrukce (spline) křivky spočívá v definování řídicích bodů křivky. Pro ukončení a vykreslení křivky se stiskne opakovaně pravé tlačítko myši. Pro vytvoření uzavřené křivky slouží příkaz *Zavřít (Z)*. Křivka se používá např. k přerušení obrazu.

http://solicad.com/media/video/01-progecad/videonavody/06-04-05_krivka/index.html

Elipsa

Elipsa

Při tvorbě elipsy je třeba definovat dva konce x-ové osy (orientaci) a konec y-ové osy elipsy (zploštění).

Eliptický oblouk

Obdoba kreslení elipsy, ale navíc je třeba určit počáteční a koncový bod oblouku.

http://solicad.com/media/video/01-progecad/videonavody/06-04-06_elipsa/index.html

Šrafy

http://solicad.com/media/video/01-progecad/videonavody/06-05-01_srafy/index.html

Šrafování, oblast, rozlož

Šrafy

K šrafování lze použít příkaz v panelu *kreslit* nebo v menu *kresli* vybrat položku *šrafy*.

Následně je třeba zadat plochu nebo vybrat entity a potvrdit.

Vlastnosti vzoru – měřítko, úhel.

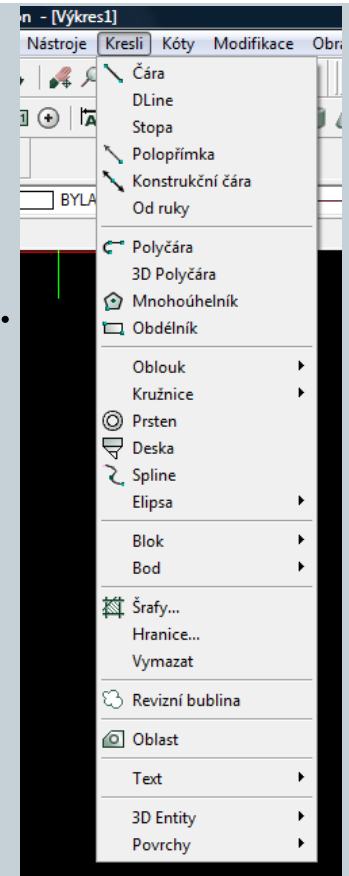
Vzor - typ šrafu.

Oblast

Slouží ke spojení vzájemně se dotýkajících čar v jeden prvek.

- nejprve je třeba vybrat prvky, které tvoří danou entitu!

Rozložení entity na základní prvky je možné provést pomocí *modifikace* – *rozložit* nebo *ikonou rozlož*.

Text

Jednořádkový text

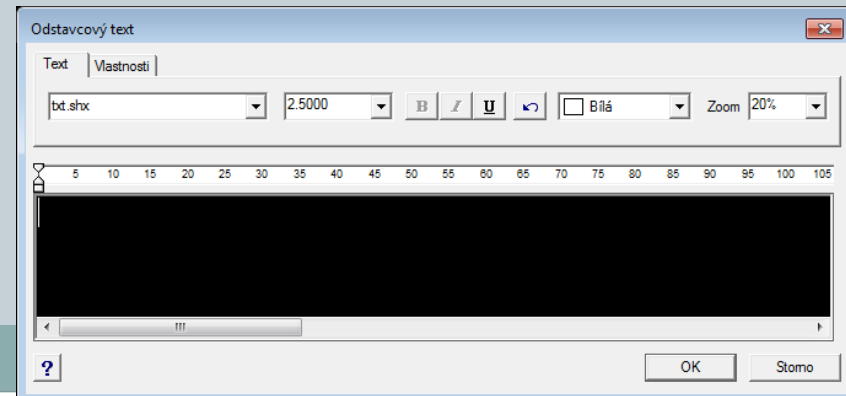
Text se vytvoří pomocí menu *kresli-text*. K vytvoření jednořádkového textu se zadává bod vložení, velikost textu, směr textu a samotný text.

Úpravu textu je možné provést poklikáním na text, otevře se editace textu.

Víceřádkový text (multitext)

Slouží pro psaní delších textů (v nastavení lze měnit barvu, velikost a druh písma). Pro vyvolání funkce multi-text se používá *ikona* na panelu *kresli* nebo menu *kreslit-text-víceřádkový text*.

http://solicad.com/media/video/01-progecad/videonavody/06-o8_text/index.html

Panel modifikovat

Panel Modifikovat - obsahuje příkazy: smazat, kopie, zrcadlení, ekvidistanta, pole, posunout, natočit, měřítko, natáhnout, oříznout, prodluž, přerušit v bodě, přeruš, spojit, zkosení, zaoblení a rozložit.

Smazat

Smaže vybrané prvky (nebo na klávesnici delete).

Kopie

Zkopíruje vybrané prvky (ctrl+C a ctrl+V).

Zrcadlení

http://solicad.com/media/video/01-progecad/videonavody/07-02-03_zrcadleni/index.html

Zrcadlení a ekvidistanta

Zrcadlení

Vytvoří zrcadlovou kopii původního prvku podle zadané osy.

K provedení příkazu je třeba provést výběr prvků pro zrcadlení. Určit počatek a konec čáry (osy), podle které se ozrcadelní provede.

Ekvidistanta

Příkaz ekvidistanta vytvoří kopii podle vybrané čáry posunutou o určitou vzdálenost. Po spuštění funkce je třeba určit vzdálenost nové čáry od čáry původní.

Začne se výběrem kopírovaných prvků (pokud nebyly vybrány před spuštěním funkce). Následným kliknutím do prostoru se určí strana, na kterou se ma kopie vytvořit.

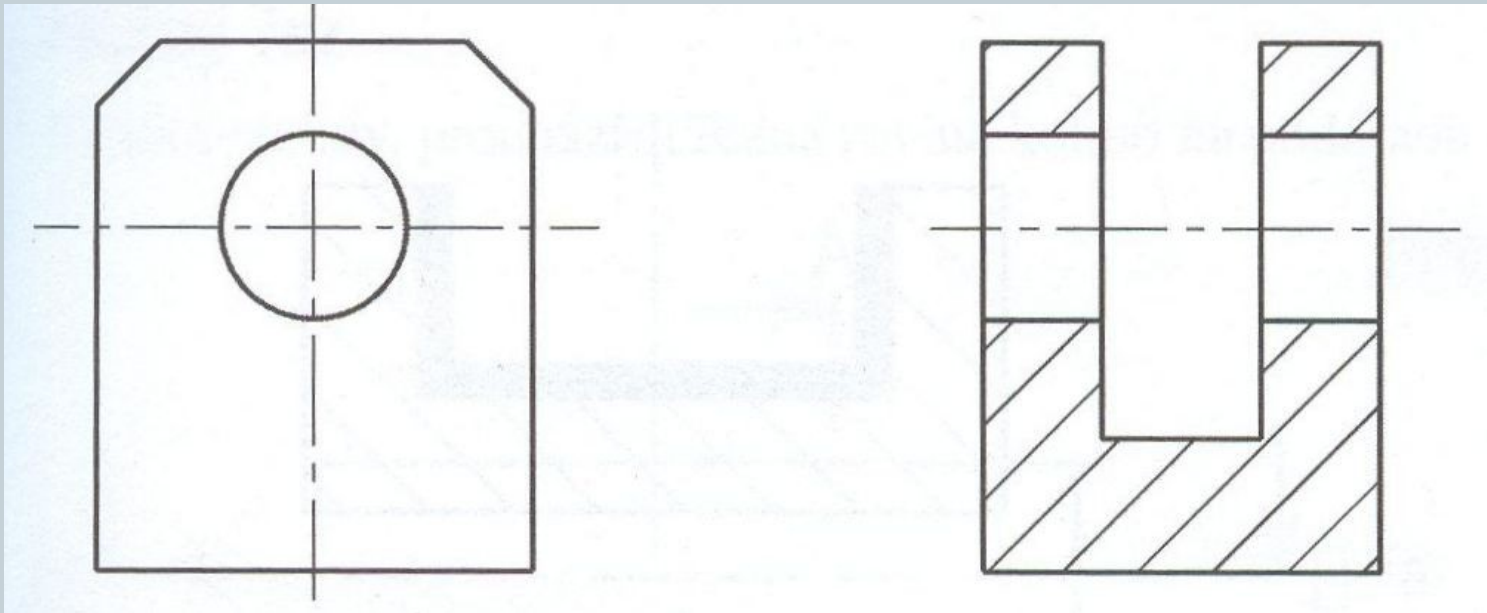
http://solicad.com/media/video/01-progecad/videonavody/07-02-04_ekvidistanta/index.html

Procvičování

Př.

- 1) Nakreslete poloviční řez pro trubku $\varnothing 40$ mm, délky $l = 150$ mm s tloušťkou stěny $t = 5$ mm.
- 2) Dle zadání nakreslete součást v řezu.

Závěr

Literatura:

- [1] Kletečka, J., Fořt, P. *Technické kreslení*. Brno: Computer Press, 2007, 252 s.
- [2] Svoboda, P. a kol. *Základy konstruování*. Brno: Cerm, 2008, 234 s.
- [3] Drastík, F. *Technické kreslení podle mezinárodních norem I*. Ostrava: Montanex, 1994, 228 s.
- [4] <http://solicad.com/c/progecad-vidео>

